

23.5.2022
SP/FIVA-EI RAJOITETTU
Julkinen

Ohjeistusta rahanvälitystä tarjoaville maksupalveluntarjoajille

Finanssivalvonta on havainnut rahanvälitystä tarjoavien toimijoiden osalta merkittäviä puutteita lain rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen (ResL 444/2017, myöhemmin "rahanpesulaki") noudattamisessa. Keskeisiä puutteita on ilmennyt riskiperusteisessa toiminnassa, asiakkaan tuntemisessa ja asiakkaiden jatkuvassa seurannassa, selonottovelvollisuudessa ja ilmoitusvelvollisuudessa Rahanpesun selvitykeskukselle. Ohjeistuksen tarkoituksena on tuoda esille, mihin rahanvälittäjien tulisi erityisesti kiinnittää huomiota toiminnassaan.¹

Rahanpesulain mukainen riskiperusteinen toiminta asiakkaan tuntemisessa

Rahanpesulain mukainen ilmoitusvelvollisen riskiarvio tulee laatia kirjallisesti. Riskiarviossa rahanvälitystä tarjoavan palveluntarjoajan tulee tunnistaa omaan toimintaansa liittyviä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä sekä niiden hallintakeinoja. Riskiarviosta tulee käydä ilmi, kuka riskiarvion on laatinut ja milloin riskiarvio on viimeksi päivitetty. Riskiarvion sisältöön ja sen laadintaan löytyy ohjeita Finanssivalvonnan verkkosivuilta kohdasta ilmoitusvelvollisen riskiarvio².

Asiakassuhteisiin liittyvä riskien arviointi

Rahanvälitystä tarjoavalla palveluntarjoajalla tulee olla riittävät sisäiset toimintaperiaatteet ja menettelytavat asiakassuhteisiin liittyvien riskien arvioimiseksi ja asiakkaiden luokittelemiseksi eri riskiluokkiin. Niistä tulee käydä ilmi, mihin eri tekijöihin riskiluokat perustuvat ja mihin riskiluokkaan asiakas kuuluu (esim. matala, normaali tai korkea).

Rahanvälitystä tarjoavan palveluntarjoajan tulee selvittää ja dokumentoida asiakkaan poliittinen vaikutusvalta (PEP) Suomessa ja ulkomailla vähintäänkin asiakkuutta perustettaessa sekä asiakastietojen säännöllisen päivittämisen yhteydessä. Asiakkaan PEP-asemaa voi tiedustella asiakkaalta esimerkiksi kysymällä. Asia tulee dokumentoida rahanvälitysjärjestelmään tai muualle asiakkaan tuntemistietoihin. Rahanpesulain mukaan poliittisesti vaikutusvaltainen asiakas kuuluu tehostetun tuntemisen ja tehostetun jatkuvan seurannan piiriin, ja tällöin myös asiakas luokitellaan korkeariskiseksi.

Mikäli rahanvälittäjä välittää asiakkaidensa rahälähetystyksiä Euroopan komission yksilöimiin korkean rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskin valtioihin, asiakkaat kuuluvat tehostetun tuntemisvelvollisuuden

¹ Tämä ohjeistus koskee maksulaitoslain (297/2010, myöh. MLL) 7 §:n tarkoittamia ilman toimilupaa maksupalvelua tarjoavia toimijoita, jotka tarjoavat ainoastaan MLL 1 §:n 2 momentin 5 kohdan mukaista rahanvälitystä.

² [Riskiarvio - Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen - www.finanssivalvonta.fi](http://riskiarvio-Rahanpesun-ja-terrorismin-rahoittamisen-estaminen-www.finanssivalvonta.fi)

23.5.2022
SP/FIVA-EI RAJOITETTU
Julkinen

piiriin³. Käytännössä rahanvälittäjän tulee seurata ajantasaista listaa ja noudattaa sitä. Hawala-tyyppisessä, yleisesti rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen näkökulmasta korkeariskisenä pidetyssä toiminnassa, riskien arvioinnin tulisi olla hyvin keskeistä.

Asiakkaan tuntemistiedot ja niiden säilyttäminen

Kaikki asiakkaan tuntemista koskevat asiakirjat ja tiedot tulee pitää ajantasaisina ja olennaisina. Asiakkaan tuntemistietojen selvittäminen ainoastaan suullisesti ilman dokumentointia ei ole riittävää. Asiakkaan tuntemistietojen päivittämisen yhteydessä tulee huomioida, että myös aiemmin kerätyt asiakkaan tuntemistiedot tulee säilyttää. Esimerkiksi asiakkuuden alkamishetkellä hankittu asiakkaan henkilöllisyystodistuksen kopio tulee säilyttää, vaikka asiakkaasta tallennettaisiin järjestelmään uusi voimassa olevan henkilöllisyystodistuksen kopio.

Asiakkaan henkilöllisyystodistuksen kopioinnissa tulee kiinnittää huomiota siihen, että kaikki rahanpesulain vaatimat tiedot käyvät ilmi todentamisasiakirjan kopiosta. Mikäli esimerkiksi henkilöllisyystodistuksen myöntäjätieto on asiakirjan toiselta puolelta, niin tällöin henkilöllisyystodistus tulee kopioida molemmin puolin. Mikäli henkilöllisyystodistuksesta ei oteta kopiota, tulee henkilöllisyyden todentamisessa käytetystä asiakirjasta säilyttää rahanpesulain 3 luvun 3 §:n mukaiset tiedot

Mikäli asiakkaana on sellainen ulkomaalainen asiakas, jolla ei ole suomalaista henkilötunnusta, asiakkaan henkilöllisyys tulee todentaa matkustusasiakirjasta. Mikäli matkustusasiakirjassa ei ole ulkomaalaisen asiakkaan kansalaisuustietoa, tällöin tulee hankkia lisäselvityksiä asiakkaan kansalaisuudesta. Ulkomaalaisesta asiakkaasta tulee säilyttää tieto asiakkaan kansalaisuudesta ja matkustusasiakirjan tiedot.

Jos toimija ei käytä julkisia rekistereitä asiakastietojen oikeellisuuden varmentamiseen, manuaalisesti syötettävien tietojen oikeellisuuteen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Esimerkiksi rahanvälitysjärjestelmässä asiakkaan nimen kirjoitusasu tulee olla yhteneväinen asiakkaan henkilöllisyystodistuksen kanssa.⁴

Asiakkaan varojen alkuperän selvittäminen tulee huolellisesti dokumentoida. Mikäli asiakkaan toimeksiannossa varojen alkuperäksi on ilmoitettu perheen varat, niin silloin rahanvälitystä tarjoavan palveluntarjoajan tulee tarkemmin selvittää ja dokumentoida kenen varoja on lähetetty ja mikä on ollut varojen todellinen alkuperä. Lisäksi palveluntarjoajan tulee selvittää asiakkaan taloudellinen asema esimerkiksi kysymällä ammattia tai palkkakuittia.

³ Komissio yksilöi ja julkaisee listan korkean rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskin valtioista ([EU policy on high-risk third countries | European Commission \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/finance/press-room/2018/08/2018-08-20-high-risk-third-countries)).

⁴ Rahanpesulain lisäksi asiakkaan tunnistamisvelvollisuudesta ja henkilöllisyyden todentamisesta säädetään maksajan tiedot -asetuksessa. Yhtiön on toimitettava rahanvälityksen yhteydessä paikkansapitäviä tietoja.

23.5.2022
SP/FIVA-EI RAJOITETTU
Julkinen

Jatkuva seuranta, selonottovelvollisuus sekä ilmoitusvelvollisuus

Jatkuvassa seurannassa tulee kiinnittää huomiota asiakkaiden poikkeaviin liiketoimiin, kuten esimerkiksi tilanteisiin, jolloin asiakas tekee rahälähteyksen uuteen maahan tai lähettää rahaa poikkeuksellisesti eri henkilölle.

Rahanvälitystä tarjoavalla palveluntarjoajalla on velvollisuus tehdä ilmoitus jokaisesta yksittäisestä tai useasta erillisestä toisiinsa yhteydessä olevasta maksusta tai suorituksesta, jonka arvo on vähintään 1000 euroa (ns. summarajailmoitus)⁵. Kyse on siis summarajaan perustuvasta ilmoitusvelvollisuudesta, joka koskee kaikkia maksuja tai suorituksia, myös niitäkin, jotka eivät ole epäilyttäviä.

Summarajailmoitukset tulee tehdä sähköisesti Keskusrikospoliisin rahanpesun selvittelykeskukselle erillisellä sovelluksella, johon pääsee kirjautumaan osoitteessa <https://ilmoitus.rahanpesu.fi/Home>.

Raportointivelvollisuus

Rahanvälitystä tarjoavien tulee raportoida Finanssivalvonnalle vuosittain 28. päivä helmikuuta mennessä tietoja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeistä ja hallintakeinoista (RA-tiedonkeruu). Finanssivalvonnan verkkosivuilla raportointia koskevassa osiossa on tarkempia ohjeita raportoinnista ja sen teknisestä toteutuksesta [Raportointi - www.finanssivalvonta.fi](https://www.finanssivalvonta.fi). Finanssivalvonta muistuttaa, että maksutapahtumien yhteismäärää (ML) sekä petostietoja (MF) koskevat raportit on korvattu Suomen Pankille toimitettavalla MAPE-tiedonkeruulla. Tiedonkeruusta saatte tarvittaessa lisätietoja Suomen Pankilta.

Raportoinnin lisäksi toimijalla on velvollisuus ilmoittaa palveluissaan tapahtuvista olennaisista muutoksista. Varsinaisten toimintaa koskevien muutosten ohella myös yhteystietojen muutokset ja Finanssivalvonnalle toimitettuja luotettavuusilmoituksia koskevat muutokset tulee ilmoittaa. Mikäli yhtiön liiketoiminnan hallinnointiin tai harjoittamiseen osallistuvissa tai siitä vastaavissa henkilöissä (hallituksen jäsenet ja varajäsenet, toimitusjohtaja, muu ylin johto) tapahtuu muutoksia, niin tällöin tulee toimittaa uusi luotettavuusilmoitus.

Sähköisesti allekirjoitettu

FINANSSIVALVONTA

Pekka Vasara
toimistopäällikkö

Niina Rossi
riskiasiantuntija

⁵ Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan toisiinsa liittyvistä maksuista ja suorituksista voidaan puhua, kun samalle vastaanottajalle suoritetaan maksuja esimerkiksi muutamien päivien sisällä (maksut toistuvat neljän päivän sisällä edellisestä rahälähteyksestä), ja maksujen perusteet ovat ilmeisen samankaltaisia.